

การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร
ที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน

A COMPARATIVE STUDY OF THE ADVERSITY QUOTIENT
OF MATTHAYOM SUEKSA ONE STUDENTS DIFFERING
IN PARENTING STYLES IN SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION
OF THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

วนิชฐา เหลืออรุณ¹ , สุวิมล ตีรกันันท์² , บุญมี พันธุ์ไทย³

Wanittha Luear-a-roon¹, Suwimon Tirakanant² Boonmee Punthai³

มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

Ramkhamhaeng University 2086 Ramkhamhaeng Road, Bangkapi District, Bngkok 10240

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของนักเรียนที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 385 คน ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi stage random sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการบรรยายข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และสถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variances) โดยทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี Tamhane พบว่า รูปแบบ การอบรมเลี้ยงดู สามารถจัดกลุ่มได้ 4 กลุ่ม คือ การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสาน และนำผลจากข้อค้นพบในส่วนนี้ ไปจัดกลุ่มเพื่อเป็นตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่อไป และจากผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีความสามารถในการ

¹ นักศึกษา ภาควิชาการประเมินและการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

² รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์

เอาชนะอุปสรรคต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบประชาธิปไตยมีความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสาน และการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบเข้มงวดกวดขัน ตามลำดับ

คำสำคัญ ความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค, รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ABSTRACT

In this thesis, the researcher examines (1) selected Matthayom Sueksa One students who differ in the parenting style in which they were raised. The researcher thereupon compares (2) the adversity quotients (AQs) of these students. Using the multi-stage random sampling method, the researcher selected a sample population of 385 Matthayom Sueksa One students enrolled in the second semester of the academic year 2014 in schools under the jurisdiction of the Bangkok Metropolitan Administration (BMA). Using techniques of descriptive statistics. In respect to standard deviation, the maximum and minimum values were concomitantly computed. Insofar as inferential statistics is concerned, the researcher tested differences between groups using the one-way analysis of variance (ANOVA) technique. The researcher applied the multiple comparison method developed in Yosef Hochberg and Ajit C. Tamhane's Multiple Comparison Procedures. Findings are as follows: The parenting styles can be grouped into four groups as follows: 1) Laissez-faire 2) Democratic 3) Autocratic 4) Blended. The students under investigation who differed in the parenting style in which they were raised, exhibited corresponding differences in adversity quotient (AQ) at the statistically significant level of .05. The students who were raised in the democratic parenting style displayed AQs at a higher level.

Keywords Adversity Quotient, Parenting Styles

บทนำ

จากการสำรวจเยาวชนไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-ปริญญาตรี (ภาคปกติ) ทั่วประเทศ ด้านสภาวะทางอารมณ์ ของเยาวชนที่มีต่อปัญหาการดำเนินชีวิต ในปี 2547 พบว่าเยาวชนร้อยละ 9.40 เคยมีอาการซึมเศร้า คนอื่นอย่างรุนแรงจนควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้บ่อย ๆ และเยาวชน ร้อยละ 8.50 เคยคิดที่จะฆ่าตัวตาย โดยมีสาเหตุจากการเบื่อหน่ายชีวิต ลึ้นหวัง สับสน ในอนาคตตนเอง มีปัญหากับพ่อแม่ญาติ พี่น้องเครียด กดดัน ผิดหวังในชีวิตและไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต (จันทร์ทิพย์ เครือจันทร์, 2548) และจากสถิติพบว่า การฆ่าตัวตายของคนไทยนั้นอยู่ในอันดับที่ 26 โดยมีอัตราการฆ่าตัวตาย 9 : 100,000 คน โดยเฉลี่ยของประชากรที่ฆ่าตัวตาย มีอายุระหว่าง 15-24 ปี สาเหตุที่ทำให้คนคิดฆ่าตัวตายมากที่สุดมาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ปัจจัยภายใน คือ โรคซึมเศร้า เป็นผู้ป่วย ที่มีโรคเรื้อรัง มีปัญหารุมเร้า กลุ้มใจ ผิดหวังจากเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ส่วนปัจจัยภายนอก นั้นมาจากสภาพแวดล้อมรอบข้าง เกิดจากความเครียด และกดดัน คนที่คิดจะฆ่าตัวตายนั้น คิดเพียงว่าหาทางออกให้กับชีวิตไม่ได้ จึงอยากจบชีวิตด้วยอารมณ์เพียงวูบหนึ่งเท่านั้น (กระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต, 2550) นอกจากนั้นข่าวสารและบทความต่าง ๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์ ยังชี้ให้เห็นอีกว่าเยาวชนไทยขาดทักษะในการดำเนินชีวิต มีลักษณะหยาบโหย่ง ไม่จริงจังกับสิ่งที่ต้องทำ หรือต้องรับผิดชอบ และเมื่อต้องพบกับความยากลำบากหรือปัญหา ก็เลือกใช้วิธีการหลบหนีหรือหลีกเลี่ยงที่จะเผชิญกับปัญหามากกว่า ดูเหมือนกับว่าจะทำให้ปัญหาเหล่านั้นหมดไป แต่ความจริงแล้วเป็นแค่การหยุดที่จะเผชิญกับปัญหาเหล่านั้นเพียงชั่วคราวและปัญหา

เหล่านั้นก็ยังคงอยู่ (นิลภา สุอังคะ, 2550)

ปัญหาในชีวิตเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เสมอในทุกช่วงชีวิต เราจึงจำเป็นต้องหาเอาชนะอุปสรรคปัญหาดังกล่าว เพราะมนุษย์ทุกคนต้องเผชิญกับปัญหาหรือประสบกับอุปสรรคในชีวิต ปัญหาของบางคนอาจเป็นโรคภัยไข้เจ็บ บางคนต้องเผชิญกับความทุกข์ยากในการดำเนินชีวิต ความยากจน ความล้มเหลวในอดีต ความท้อแท้ อีกทั้งการไม่มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตที่ชัดเจน การที่เราจะฝ่าฟันอุปสรรคให้ผ่านไปได้นั้นจำเป็นที่จะต้องอาศัยกำลังใจและกำลังใจอย่างมาก จึงจะเอาชนะอุปสรรคที่ผ่านมาในแต่ละครั้งได้ คนที่อ่อนแอและยอมแพ้ต่ออุปสรรคชีวิตของเขาย่อมประสบกับความล้มเหลวหรือความทุกข์ยาก ไปจนตลอดชีวิต (สมิต อาชนิจกุล, 2555) ดังนั้น ความอดทนอดกลั้นต่ออุปสรรคปัญหาด้วยใจไม่ย่อท้อพร้อมที่จะพยายามฟันฝ่า เพื่อเอาชนะความยากลำบาก โดยที่ไม่คิดจะเลิกล้มความตั้งใจ มุ่งมั่นบากบั่นต่อเป้าหมายที่วางไว้ จนประสบความสำเร็จ คือ สามารถเอาชนะอุปสรรคปัญหานั้นไปได้ ความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เยาวชนประสบความสำเร็จในชีวิตและการงาน หากเยาวชนคนใดมีความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคมาก เยาวชนคนนั้นก็จะมีแรงฮึด มีความหวัง มีพลังในการขับเคลื่อนให้กล้าเผชิญหน้ากับอุปสรรคมากขึ้นด้วย (วิทยา นาควัชระ, 2545) การจัดการศึกษาไทยในปัจจุบันมุ่งเน้น ในการพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ รู้จักแก้ปัญหาและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เป็นคนดีมีคุณธรรม จิตใจงดงามและมีความสุขในการดำเนินชีวิตท่ามกลางสังคมที่เต็มไปด้วยอุปสรรคปัญหา ความวุ่นวายนานาประการ หรือ ที่เรียกว่า “แก่ง ดิ มีสุข” คุณลักษณะเหล่านี้

นี่เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญของผู้เรียนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนัก-นายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา-แห่งชาติ, 2545) ซึ่งการจะทำให้เยาวชนไทยเป็นคน เก่ง ดี มีสุข ได้อย่างยั่งยืนนั้นปัจจัยสำคัญคือ เยาวชนต้องมีความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคอดทนและกล้าเผชิญหน้ากับปัญหาด้วย เรียกได้ว่าไม่ใช่มีแต่ความฉลาดทางปัญญา ความฉลาดทางคุณธรรม และความฉลาดทางอารมณ์เท่านั้น (วิทยา นาควัชร, 2545)

จากความเป็นมาที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า คนทุกคนย่อมต้องเผชิญกับอุปสรรคปัญหาที่หลากหลาย และเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละวันอยู่ที่ว่าแต่ละคนเลือกที่จะตอบสนองกับปัญหาเหล่านั้นอย่างไร บางคนอาจจะทิ้งหรือยอมจำนนต่อปัญหา ในขณะที่บางคนอาจเห็นปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทายและต่อสู้จนได้รับชัยชนะ ด้วยเหตุนี้เอง จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยพื้นฐานของมนุษย์ในวัยเด็ก นั่นก็คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เนื่องจาก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีอายุประมาณ 11-15 ปี เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ และอยู่ในช่วงวัยเริ่มต้นของการเป็นวัยรุ่น เพื่อเป็นแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูให้นักเรียนมีความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคและผ่านพ้นช่วงวัยนี้ไปได้อย่างมีความสุข อีกทั้งยังเป็นแนวทางเพื่อใช้ในการ ให้คำปรึกษา วางแผน พัฒนา ให้นักเรียนมีทักษะชีวิตสามารถไปให้ถึงความสำเร็จได้ รวมถึงการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของนักเรียนที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน

สมมติฐาน

นักเรียนที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน จะมีความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคต่างกัน

แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค

“ความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค” หรือความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคและความยากลำบาก หรือความฉลาดในการฝ่าวิกฤติ หรือ Adversity Quotient (AQ) ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับการประสบความสำเร็จในชีวิต โดย AQ ได้รับแนวคิดเรื่องความสามารถ ในการเอาชนะอุปสรรคนั้นมีพื้นฐานมาจากกลุ่มวิทยาศาสตร์ 3 สาขาหลักได้แก่ จิตวิทยาการรู้คิด (cognitive psychology) ระบบภูมิคุ้มกันจิตประสาท (psychoneuroimmunology) รวมถึงสรีรวิทยา ของระบบประสาท (neurophysiology) AQ จึงประกอบด้วยองค์ประกอบแนวคิดเชิงปฏิบัติที่สำคัญประการคือ ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์และความสามารถประยุกต์ใช้ได้ในโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่ง AQ นั้น ทำให้เราเข้าใจว่าจะต้องทำอะไรเพื่อให้เกิดความสำเร็จ ทั้งความสำเร็จในเรื่องงานและการดำเนินชีวิต ความสำเร็จส่วนใหญ่แล้วจะถูกกำหนดโดย AQ ของตัวเราเอง (Stoltz, 1997)

กล่าวโดยสรุป ความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค หมายถึง ความสามารถของแต่ละบุคคลในการตอบสนองต่ออุปสรรคและความยากลำบาก ความสามารถในการกล้าเผชิญหน้าต่ออุปสรรค ความสามารถในการอดทน มุ่งมั่น ไม่ย่อท้อและเรียนรู้ที่จะแก้ไขสถานการณ์ด้วยใจคาดหวังจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างภาคภูมิใจ

คุณลักษณะผู้ที่มีความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค

Stoltz (1997) ได้กล่าวถึง ต้นไม้แห่งความสำเร็จ คนส่วนใหญ่ รู้ว่าจะประสบความสำเร็จได้อย่างไร เช่นเดียวกับต้นไม้ที่มีส่วนผสมที่จำเป็นมากมายสำหรับความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม ความจริงก็คือถ้าบุคคลมี AQ ต่ำ (เมื่อเทียบกับ คนอื่น) ก็จะขาดความสามารถที่จะต้านทานต่อวิกฤติ พวกเขาจะไม่สามารถเติบโตตามศักยภาพของตัวเอง และในทางกลับกันหากได้รับ AQ ที่สูงเพียงพอ พวกเขาจะสามารถประสบ-ความสำเร็จเหมือนกับต้นไม้ที่สามารถงอกงามขึ้นได้บนภูเขา รูปแบบบูรณาการใหม่ ของต้นไม้แห่งความสำเร็จแสดงถึงบทบาทพื้นฐานของ AQ ที่มีผลต่อการปลดปล่อย ศักยภาพที่ยั่งยืนทุกด้านของคนเรา ไม่ว่าลมจะพัดแรงเพียงใดก็ตาม อธิบายได้ดังนี้

ใบ แสดงถึง ผลการปฏิบัติงานหรือผลของการกระทำของเรา ซึ่งเปรียบได้กับส่วนที่อยู่ในตัวของเราที่คนอื่นมองเห็นได้มากที่สุด เราสามารถมองเห็นผลการปฏิบัติงานของคนอื่นได้ง่าย

กิ่งก้าน แสดงถึง ความสามารถพิเศษและความปรารถนา กิ่งแรกเปรียบเสมือนสิ่งที่เรีกยกว่า ความสามารถประสพการณ์ของคุณ รวมไปถึงความรู้ ซึ่งหมายถึงสิ่งที่คุณรู้และสามารถทำได้ ความรู้ความสามารถนี้เรียกว่า เป็นความสามารถพิเศษ ปัจจัยต่อไป

เป็นปัจจัย ความปรารถนา ซึ่งความปรารถนา อธิบายแรงจูงใจความกระตือรือร้น ความลุ่มหลง แรงขับ ความทะเยอทะยาน ไฟในตัวและแนวประกายในดวงตา

ลำต้น แสดงถึง ความฉลาด สุขภาพและนิสัย ความฉลาดนั้นมีผลต่อการประสบความสำเร็จด้วย อารมณ์และสุขภาพร่างกายก็ส่งผลต่อความสามารถสำหรับการประสบความสำเร็จถ้าป่วยหนัก โรคภัยไข้เจ็บเหล่านี้ก็จะทำลายความแข็งแกร่งในการมุ่งสู่ยอดเขาพลังของอารมณ์และสุขภาพร่างกายสามารถเพิ่มพลังในการปีนเขาได้เช่นกัน

ราก แสดงถึง พันธุกรรม การอบรมเลี้ยงดูและความศรัทธา พันธุกรรมเป็นรากฐานที่สำคัญของพฤติกรรมอีกทั้งยังมีผลต่ออารมณ์และระดับความกังวลอีกด้วย การอบรมเลี้ยงดูที่มีอิทธิพลต่อความฉลาด การก่อรูปของนิสัย การพัฒนาบุคลิกภาพ อีกทั้งการมีทักษะความต้องการและการปฏิบัติงานของตนเอง และความศรัทธา เป็นรากฐานที่ทำให้สังคมดำรงอยู่ได้ ไม่ว่าความศรัทธาของคนคนนั้นจะเป็นอย่างไร ล้วนถือได้ว่าเป็นส่วนที่สำคัญซึ่งคนที่จะประสบความสำเร็จอย่างสูงได้นั้นจะต้องมีความศรัทธาเป็นปัจจัยรากฐาน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายคำว่า “การอบรมเลี้ยงดู” ไว้ว่า การอบรม หมายถึง การแนะนำพ่าร้าสอนให้ซึมซาบเข้าไปจนติดเป็นนิสัย หรือเป็นการแนะนำชี้แนะให้เข้าใจในเรื่องที่ต้องการหรือขัดเกลานิสัย ส่วนคำว่า เลี้ยงดู หมายถึง

การดูแล เอาใจใส่ บำรุง ป้อนปรีด้วยอาหาร การกิน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน การแสดงความรัก ความเอาใจใส่ การขัดเกลาพฤติกรรม การให้คำปรึกษา การให้ความช่วยเหลือ การตอบสนอง ความต้องการของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจที่บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู ปฏิบัติต่อเด็ก ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์และสามารถใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขในเวลาต่อไป

รูปแบบของการเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของบุคคล ออกเป็น 3 แบบ ตามแนวคิดของ Roger (1972, อ้างใน คณิต ฤทธิรอด, 2537) และกวินทร์ ธรรมนุด (2522) คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (rejection) หมายถึง วิธีการปฏิบัติของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองถูกเกลียดชัง ไม่เคยได้รับการเอาใจใส่ ให้การสนับสนุนหรือ ให้คำแนะนำเท่าที่ควร มักใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงและปราศจากเหตุผลไม่ให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง และปล่อยปละละเลยความเป็นอยู่ของเด็ก

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (democracy) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กรู้สึกว่าบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดูปฏิบัติตนอย่างยุติธรรม มีความอดทน ไม่ตามใจจนเกินไป และไม่เข้มงวดกวดขันมากเกินไป ยอมรับในความสามารถของเด็ก รับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือช่วยเหลือตามสมควร

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (overprotection) หมายถึง วิธีการ

ปฏิบัติของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ไม่ได้ทำในสิ่งที่ตนต้องการ หรือ ทำอะไรด้วยตนเองไม่ได้ ต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่กำหนดไว้ ถูกควบคุมดูแลอยู่ในสายตา หรือปกป้องคุ้มครองตลอดเวลา ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง และเด็กมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นเด็กอยู่เสมอ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 มีจำนวน 108 โรงเรียน และมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 11,922 คน (ข้อมูลจากสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2557)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 การประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จากตาราง Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5% (Yamane อ้างถึงใน สุวิมล ติรพานันท์, 2556) ต้องใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประมาณ 385 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จำแนกประชากรตามสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มการปฏิบัติงานเขต มีทั้งหมด 6 กลุ่ม

ขั้นตอนที่ 2 จำแนกประชากรเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามกลุ่มการปฏิบัติงานเขต 6 กลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มกลุ่มปฏิบัติงานเขต โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จำนวน 3 กลุ่มปฏิบัติงานเขต คือ กลุ่มกรุงเทพตะวันออก กลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ และ กลุ่มกรุงเทพมหานครใต้

ขั้นตอนที่ 4 สุ่มเขตการปกครองจาก กลุ่มปฏิบัติงานเขตโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ในกลุ่มกรุงเทพ ตะวันออก มีจำนวน 8 เขต ได้เขตหนองจอก ในกลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ มีจำนวน 6 เขต ได้เขต คลองสาน และในกลุ่มกรุงเทพมหานครใต้ มีจำนวน 7 เขต ได้เขตราชบุรีบูรณะ

ขั้นตอนที่ 5 สุ่มโรงเรียนจากเขต การปกครอง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เขตหนองจอก มีจำนวน 7 โรงเรียน ได้โรงเรียนหนองจอกพิทยาสรรณ์ เขตคลองสาน มีจำนวน 3 โรงเรียน ได้โรงเรียนมัธยมวัดสุทธดาราม และเขต ราชบุรีบูรณะ มีจำนวน 2 โรงเรียน ได้โรงเรียน วัดบางปะกอก

ขั้นตอนที่ 6 สุ่มนักเรียนจากโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ตามสัดส่วนของ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จาก 3 โรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม ได้จำนวน 115 คน โรงเรียนมัธยมวัดสุทธดาราม ได้จำนวน 88 คน และโรงเรียนหนองจอกพิทยาสรรณ์ ได้จำนวน 182 คน โดยได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 385 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็น แบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม เป็นแบบเลือกรายการ (check list) เช่น เพศ อายุ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดความ สามารถในการเอาชนะอุปสรรค เป็น แบบสอบถามชนิดสถานการณ์ มี 3 ตัวเลือก (multiple choice)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดรูปแบบ การอบรมเลี้ยงดู เป็นแบบสอบถามชนิด สถานการณ์ มี 3 ตัวเลือก (multiple choice)

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง แบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
2. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการจาก เอกสาร ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้กำหนดข้อคำถาม
3. เขียนข้อคำถามตามนิยามเชิง ปฏิบัติการ
4. นำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ แก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตลอดจนวิเคราะห์ความ ตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความเข้าใจ และการใช้ภาษา โดยข้อความทั้งหมดต้องมี ค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00
5. นำเครื่องมือการวิจัยไปปรับปรุง แก้ไขในส่วนข้อคำถามให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วจึงเสนอให้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณา และ ตรวจสอบอีกครั้ง

6. นำเครื่องมือการวิจัยที่ปรับปรุง แก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก รายข้อ โดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนน รายข้อกับคะแนนรวม (item total correlation) ในข้อคำถามรายข้อและคัดเลือก

ข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ค่าความสัมพันธ์มากกว่า 0.20 ขึ้นไป เพื่อใช้เป็นข้อคำถามจริง

7. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach ได้ผลวิเคราะห์ดังนี้

7.1 ความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .84

7.2 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .84

8. คัดเลือกข้อคำถามและนำแบบสอบถามที่มีคุณภาพไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือรับรองจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำหนังสือรับรองจากบัณฑิตศึกษาพร้อมแบบสอบถาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 2-27 กุมภาพันธ์ 2558

4. นำแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์แล้วมาแจกแจงข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการบรรยายข้อมูล ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุดและสถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม คือ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

(one-way analysis of variance) โดย ทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี Tamhane

ผลการวิจัย

การแบ่งกลุ่มรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

1. ถ้านักเรียนได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามเรื่องการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป หรือตั้งแต่ 9 คะแนนขึ้นไป จะจัดให้นักเรียนอยู่ในกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบนั้น

2. ถ้านักเรียนได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามเรื่องการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละกลุ่มใกล้เคียงกัน โดยการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่มีคะแนนเป็นอันดับ 1 จะต้องมีความคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไปหรือตั้งแต่ 9 คะแนนขึ้นไป และคะแนนการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบที่มีคะแนนเป็นอันดับที่ 2 ต้องมีความคะแนนแตกต่างกันกับอันดับที่ 1 ไม่เกิน 2 คะแนน หรือ มีความคะแนนการอบรมเลี้ยงดูเท่ากันทั้ง 3 รูปแบบ จะจัดให้อยู่ในกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสานผลการแบ่งกลุ่มได้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบปล่อยปละละเลย

2. การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบประชาธิปไตย

3. การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบเข้มงวดกวดขัน

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสาน

ผู้วิจัยจึงนำรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูจากข้อค้นพบนี้ไปกำหนดเป็นตัวแปรอิสระ ในการทำวิจัยต่อไปในการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคโดยจำแนกตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ได้ผลดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด ของคะแนนความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค จำแนกตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	ความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค (คะแนนเต็ม 20)			
	$\bar{X}$	SD	MAX	MIN
การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบปล่อยปละละเลย	12.16	5.06	19	4
การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบประชาธิปไตย	17.24	3.10	20	2
การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบเข้มงวดกวดขัน	10.60	4.73	19	5
การอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสาน	11.83	4.97	20	3

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนในกลุ่มรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบประชาธิปไตยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 17.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.10 นักเรียนในกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบปล่อยปละละเลย มีคะแนนเฉลี่ย 12.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.06 นักเรียนในกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสาน มีคะแนนเฉลี่ย 11.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.97 และนักเรียนในกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบเข้มงวดกวดขัน มีคะแนนเฉลี่ย 10.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.73 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนและการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของนักเรียน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) ได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มการอบรมเลี้ยงดู

	Levene Statistic	df1	df2	p
ความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค	27.779	3	381	.000*

* $p < .05$

จากตาราง 2 พบว่า การเปรียบเทียบความแปรปรวนของความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคพบความแปรปรวนระหว่างกลุ่มของการอบรมเลี้ยงดูมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงเลือกใช้วิธีการของ Tamhane ในการเปรียบเทียบรายคู่เนื่องจากมีค่าความแปรปรวนแตกต่างกัน

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3	2887.021	962.340	61.152	.000 [*]
ภายในกลุ่ม	381	5995.722	15.737		
รวม	384	8882.743			

* $p < .05$

จากตาราง 3 พบว่า ความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของนักเรียนระหว่างกลุ่ม การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบประชาธิปไตยกับกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบปล่อยปละละเลย กลุ่มการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบเข้มงวดกวดขัน และกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จึงต้องการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของ Tamhane ดังตาราง 4

ตาราง 4 สรุปการเปรียบเทียบรายคู่

	X_1 $\bar{X}_1 = 12.16$	X_2 $\bar{X}_2 = 17.24$	X_3 $\bar{X}_3 = 10.60$	X_4 $\bar{X}_4 = 11.83$
X_1		*		
X_2				
X_3		*		
X_4		*		

* $p < .05$

จากตาราง 4 พบว่า ภาพรวมการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ เกี่ยวกับความสามารถ ในการเอาชนะอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน พบว่า นักเรียนในกลุ่มรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบประชาธิปไตยมีความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค แตกต่างกับนักเรียนในกลุ่มรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบปล่อยปละละเลย แตกต่างกับนักเรียนในกลุ่มรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสานและแตกต่างกับนักเรียนในกลุ่มรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบเข้มงวดกวดขันตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน” สรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูมี 4 ประเภท และผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบนี้มาเป็นตัวแปรอิสระต่อไป คือ

1.1 การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบปล่อยปละละเลย

1.2 การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบประชาธิปไตย

1.3 การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบเข้มงวดกวดขัน

1.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสาน

2. ผลการวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบประชาธิปไตยมีคะแนนความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.24 คิดเป็นร้อยละ 86.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.10 รองลงมา คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบปล่อยปละละเลย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.16 คิดเป็นร้อยละ 60.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.06 อันดับ 3 คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.83 คิดเป็นร้อยละ 59.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.97 และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคน้อยที่สุด คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบเข้มงวดกวดขัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.60 คิดเป็นร้อยละ 53.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.73

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนกลุ่มที่อยู่ในรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบประชาธิปไตยมีความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค แตกต่างกับนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสานและการอบรมเลี้ยงดู ที่เน้นแบบเข้มงวดกวดขัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน มีประเด็นที่ควรแก่การอภิปรายดังนี้ นักเรียนอยู่ในกลุ่มที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน จะส่งผลต่อความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคแตกต่างกันด้วย โดยพบความแตกต่างระหว่างนักเรียนในกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบประชาธิปไตยกับนักเรียนในกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบปล่อยปละละเลย ในกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสาน และในกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบเข้มงวดกวดขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษร ภูมิดี (2546) วิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคที่มีบุคลิกภาพและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคอยู่ในระดับสูง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนิษฐา

หมั่นกิจการ (2550) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่าความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล มีค่าเท่ากับ .496 อย่างมีนัยสำคัญที่ .01

จากการศึกษา พบว่า นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบประชาธิปไตยจะมีความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูนั้นคือพื้นฐานที่สำคัญที่ส่งผลต่อตัวเด็กโดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ น้ำเพชรสินทอง (2541) วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความวิตกกังวลระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันแบบมีเหตุผล และแบบปล่อยปละละเลย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี ปีการศึกษา 2541 พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล ทำให้นักเรียนมีความวิตกกังวลต่ำกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลย นั่นคือ การอบรมเลี้ยงดูซึ่งเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตหากเราให้การอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่เหมาะสม จะทำให้นักเรียนสามารถเผชิญกับปัญหาหรือความวิตกกังวลได้ดี อีกด้วย

การอบรมเลี้ยงดูส่งผลต่อนักเรียนทางตรง นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบแบบประชาธิปไตยนั้นจะส่งผลต่อความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคปัญหา การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ดังที่ ดวงพร พันธุ์พิทักษ์ (2548) ได้กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้ปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรค อาจเนื่องมาจาก การที่บิดา

มารดา หรือผู้เลี้ยงดูปฏิบัติตนอย่างยุติธรรม มีความอดทน ไม่ตามใจมากเกินไปและไม่เข้มงวดกวดขันมากเกินไป ยอมรับในความสามารถของเด็ก รับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือช่วยเหลือตามสมควร ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยากหรือความลำบาก มีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ และสามารถก้าวไปสู่ความสำเร็จตามที่ต้องการได้ และ ชัชวาล พรธาดาวิทย์ (2524) ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า บุตรที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือ บุตรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ถกเถียงปัญหาต่าง ๆ ได้ บิดามารดาให้ความอบอุ่นแก่บุตร จะทำใ้บุตรมีความอยากรู้อยากเห็น มีความคิดสร้างสรรค์ มากกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่น ๆ ดังที่ Hurlock (1978) ได้กล่าวว่า บุตรที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักรับผิดชอบ มีเพื่อนมาก มีความเป็นมิตร ซื่อสัตย์ คล่องแคล่ว ร่าเริง มีอารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่ม พึ่งตนเองและสามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ

จากการพิจารณาข้อคำถามการวิจัย ยังพบอีกว่า นักเรียนในกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูแต่ละกลุ่มมีพฤติกรรมความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคที่ต้องเผชิญ ดังนี้ นักเรียนในกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบประชาธิปไตยจะมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองสูงเนื่องจากนักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเรียน การแก้ปัญหา การใช้ชีวิตประจำวัน ในงานวิจัยของ กวินทร์ ธรรมนุด (2522) ได้กล่าวไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยทำให้ลูกได้มีโอกาสใช้ความสามารถเต็มที่ และรับผิดชอบต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว จากการพิจารณาข้อคำถามในส่วน of นักเรียนในกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูที่

เน้นแบบปล่อยปละละเลยนั้นจะมีพฤติกรรมที่ไม่ยอมแพ้ ต่ออุปสรรคปัญหา ไม่ละทิ้งปัญหา ซึ่ง Roger (อ้างถึงใน คณิต ฤทธิรอด, 2537) ได้กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยนั้นเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่ให้การสนับสนุนหรือให้คำแนะนำเท่าที่ควร และในงานวิจัยของ กรินทร์ ธรรมนุต (2522) ได้กล่าวเกี่ยวกับความประพฤติดของการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบนี้ เมื่อเกิดปัญหาเฉพาะหน้าขึ้นกับลูกก็ไม่ช่วยเหลือแนะนำ สำหรับการพิจารณาข้อคำถามของนักเรียนในกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสานและการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบเข้มงวดกวดขัน เป็นการมองโลกในแง่ดีที่ว่าปัญหาที่เขามานั้นมีจุดจบไม่ได้อยู่กับเราถาวร ดังที่ Roger (อ้างถึงใน คณิต ฤทธิรอด, 2537) ได้กล่าวไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันนั้นเด็กจะถูกควบคุมดูแลอยู่ในสายตา หรือได้รับการปกป้องคุ้มครองตลอดเวลา ในขณะที่นักเรียนทุกกลุ่มมีพฤติกรรมความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคที่ไม่ถูกต้องเหมือนกัน คือ นักเรียนไม่สามารถรับรู้ได้ว่าปัญหามีโอกาสจะอยู่กับเราได้ยาวนานแค่ไหนหรือนักเรียนไม่คิดที่จะแก้ปัญหานั้นเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นแบบประชาธิปไตย ส่งผลต่อความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของนักเรียนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการอบรมเลี้ยงดู แบบที่เน้นประชาธิปไตยเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุใช้ผล ให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ เชื้อมั่นในการตัดสินใจของนักเรียน เคารพ ความคิดเห็น ของนักเรียน อีกทั้งเป็นการฝึกฝนให้นักเรียน มี

ส่วนในการตัดสินใจด้วยตนเองในเรื่องเล็กน้อยจนเมื่อต้องพบกับอุปสรรคปัญหาที่ใหญ่ขึ้นก็ทำให้นักเรียนสามารถตัดสินใจ ในการแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ และเข้าใจกับปัญหาได้ดีอีกด้วยและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

เครื่องมือจากการวิจัยฉบับนี้ จะเป็นแนวทางให้กับครูผู้สอนในการแนะแนว ด้านทักษะชีวิตและการอยู่ในสังคมของนักเรียน เนื่องจากผลการใช้เครื่องมือทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานในเรื่องของ การอบรมเลี้ยงดูและทำให้ทราบว่านักเรียนคนใดมีความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งครูแนะแนวสามารถนำไปใช้ เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมปรับปรุง แก้ไข พฤติกรรมความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้อาจศึกษาเฉพาะนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาในนักเรียนระดับอื่น ๆ ในสังกัดอื่น ๆ และจังหวัดอื่น ๆ เพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคนอกเหนือจากรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา หมั่นกิจการ. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2557). *เครียด ฆ่าตัวตาย ปัญหาเรื้อรังที่รอการเยียวยา*. (ระบบออนไลน์) <https://www.suicidethai.com/news/View.asp?id=511> (30 กันยายน).
- กวินทร์ ธรรมนุด. (2522). *การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางการคิดโดยยึดตนเองเป็นจุดศูนย์กลางของเด็กที่มีความแตกต่างในการอบรมเลี้ยงดูและการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกษร ภูมิดี. (2546). *การศึกษาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- คณิต ฤทธิรอด. (2537). *การเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนและการอบรมเลี้ยงดู ตามการรับรู้ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติทั่วไป*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จันทร์ทิพย์ เครือจันทร์. (2557). *สำรวจอารมณ์เยาวชนไทย เผชิญวิกฤตชีวิตรอบด้าน*. (ระบบออนไลน์) http://www.sl.ac.th/html_edu/cgi-in/sl/main_php/print_informed.php?id_count_inform=4403 (30 กันยายน).
- ชัชวาล พรธาดาวิทย์. (2524). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดวงพร พันธุ์พิทักษ์. (2548). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการอบรมเลี้ยงดูกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิลภา สุอังคะ. (2550). *ผลของกระบวนการกลุ่มทางจิตวิทยาแบบผสมผสานแนวคิดมนุษยนิยมและปัญญานิยมต่อความคิดเชิงบวกและความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของเยาวชน*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- น้ำเพชร ลินทอง. (2541). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความวิตกกังวลระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน แบบมีเหตุผล และแบบปล่อยปละละเลยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี ปีการศึกษา 2541*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

- วิทยา นาควัชร. (2545). *วิธีเลี้ยงลูกให้ เก่ง ดี มีสุข (IQ EQ MQ AQ)*. กรุงเทพฯ : GOODBOOK.
- สมิต อาชนิจกุล. (2555). *“อุปสรรค เขาชนะได้ไม่ยาก”*. กรุงเทพฯ : ส.เอเซียเพรส (1989) จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และปรานี สุทธิสุนทร. (2550). *“การอบรมเลี้ยงดูเด็ก”*. วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 : 105-118.
- สุวิมล ตีรกานนท์. (2556) *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Hurlock, E. B. (1978). *Child development*. New York: McGraw-Hill.
- Paul G.Stoltz. (1997). *Adversity quotient turning obstacles into opportunities*. New York: John Wiley & Sons.

